

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum
ejus impeccabilitate,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

dicebamus, præceptum habens pro materia actum liberum, non potest illius libertatem destruere, alioquin seipsum destrueret: Ergo etsi præceptum moriendi Christo à Patre impositum, omnes mortis circumstantias præscribat, libertatem tamen Christi in acceptanda morte non auferet.

79. Secundo, negari non potest mortem Christi non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo efficaciter volitam, & ab ipso prædefinitam; & tamen hoc non obstante, illam fuisse liberam, & meritoriam: Ergo similiter, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias præcepta fuerit, nihilominus libera & meritoria fuit. Consequentia patet, cum enim Christus per scientiam beatam illam Dei voluntatem & prædefinitorem ad omnes circumstantias suæ mortis sese extendentem, clarè cognosceret, non minus impotens erat ad illi repugnandum, quam ad non implendum præceptum moriendi sibi à Patre impositum; nam licet se conformare tali voluntati, non esset de præcepto stricto & riguroso, erat tamen de consilio, cum hoc multò melius & perfectius esset: Christus autem, ut supra ostensum est, ratione suæ infinitæ sanctitatis, non poterat non acquiescere consiliis, & à majori Dei beneplacito recedere: Ergo si mors Christi fuit libera & meritoria, non obstante quod non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes ejus circumstantias, fuerit à Deo efficaciter volita, & prædefinita, etiam libera erit & meritoria, quamvis non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias, præcepta fuerit.

80. Antecedens verò probatur primò ex Scriptura, quæ variis in locis apertè docet passionem Christi, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quantum ad omnes circumstantias ejus, fuisse à Deo prædefinitam: nam Actorum 4. illa circumstantia mortis Christi, quod scilicet Herodes & Pilatus convenerint in Jerusalem, dicitur à Deo decreta: *Convenerunt in Civitate ista adversus puerum tuum Jesum quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum Gentibus & populis Israël, facere quæ manus tua & consilium tuum DECREVERUNT fieri.* Proditio Judæ, flagellatio, crucifixio, & fellis potatio, passim in Psalmis prophetantur. Circumstantia etiam temporis notatur Joan 13. *Sciens Jesus quia venit hora ejus.* Et cap. 17. *Pater venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.* Quæ verba exponens D. Augustinus tract. 104. in Joan. subdit: *Ostendit omne tempus, & quid, & quando faceret, vel fieri sineet, ab illo esse dispositum qui tempori subditus non est: quoniam quæ futura erant per singula tempora, in Dei sapientia causas efficientes habent, in qua nulla sunt tempora.* Non ergo credamus hanc horam fato urgente venisse, sed Deo potius ordinante. Denique Lucæ 22. ipse Christus dicebat: *Filius hominis secundum quod DEFINITUM EST vadit.* Quibus verbis manifestè docet, omnes suas actiones & passiones fuisse à Deo ab æterno præordinatas ac prædefinitas. Unde Leo Papa serm. 7. de passione Domini: *Nulla poterat ratione turbari quod ante æterna secula, & misericorditer erat dispositum, & incommutabiliter PRÆFINITUM.* Et sermone 9. *Sacramentum Dominica Passionis in*

A *salutem generis humani fuit ante tempora dispositum, & per multas significationes omnibus retro seculis nuntiatum.* Constat ergo ex Scriptura & Sanctis Patribus, Passionem Christi, tam quoad substantiam, quam quoad omnes ejus circumstantias, fuisse à Deo absoluto & efficaci suæ voluntatis decreto prædefinitam.

Ratio etiam id suadet: nam divina providentia, cum sit perfectissima, & universalissima, atque se extendat ad omnia ad quæ se extendit ejus causalitas, attingit actus nostros liberos, non solum quoad substantiam, sed etiam quantum ad omnes illorum circumstantias, formalitates, & modos, ut in Tractatu de voluntate Dei variis rationibus demonstravimus: Ergo cum Deus habuerit multò perfectiorem providentiam de actionibus & passionibus, quas Christus dum erat viator in terris elicit, vel sustinuit, (illæ enim erant summi momenti, & infiniti valoris, & ab ipsis salus orbis, & honoris divini reparatio dependebat) quam de nostris operationibus, negari non potest, illas fuisse pariter à Deo prædefinitas, non solum quantum ad substantiam, sed etiam quoad modum & circumstantias illarum. Idem cum proportione de præcepto moriendi Christo à Patre imposito dicendum est, illud nimirum, non solum ad substantiam, sed etiam ad omnes ejus circumstantias se extendisse.

C Neque obstat id quod Adversarij opponunt in contrarium: licet enim verum sit, quæ Deus imperat nobis, non præcipi quoad omnes ejus circumstantias, negatur tamen consequentia & paritas de præcepto mortis Christi. Disparitas est, quia cum voluntates nostræ non sint adeò promptæ ad exequendam superioris voluntatem, debent suavia esse quæ nobis imponuntur præcepta, atque adeò non obligare quoad omnes circumstantias. Cæterum voluntas Christi, cum è contra esset promptissima ad obediendum Patri in omnibus, debuit obligari ad actum obedientiæ perfectissimum & strictissimum, atque adeò ad actum obedientiæ, tam quoad circumstantias, quam quoad substantiam suæ passionis & mortis.

§. III.

Traditur verus modus dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate.

R Elictis igitur ac rejectis quatuor præcedentibus modis dicendi, & conciliandi libertatem Christi cum illius impeccabilitate, ut eum qui communis est omnibus Thomistis, tandem stabiliamus & declaremus.

E Supponendum primò, quod sicut ad hoc ut voluntas in eliciendo actum amoris sit libera, non requiritur, imò implicat, quod possit conjugere non amorem cum ipso amore (duo enim contradictoria, qualia sunt amor & non amor respectu ejusdem objecti, nequeunt esse simul) sed sufficit quod actualiter amando, habeat simul & retineat potentiam ad non amorem, sive ad negationem amoris, divisim ponendam ab amore: ita similiter ut Christus, non obstante omnimodà suâ impeccabilitate, & præcepto Patris de morte subeunda, liberè dicatur mortuus, non est necessè, imò implicat, factâ suppositione omnimodæ ipsius impeccabilitatis, quod

quod potuerit conjungere negationem mortis, sive hoc quod est velle non mori, cum præcepto obligante ad mortem; sed sufficit quod volendo actualiter mortem sibi præceptam, habuerit simul & retinuerit potentiam ad negationem mortis divisim à præcepto ponendam.

84. Supponendum secundò: quod sicut non mors, sive negatio mortis, ut divisim à præcepto obligante ad moriendum, non est transgressio talis præcepti, sed solum quando illi conjungitur: ita similiter posse velle non mortem, sive negationem mortis, ut abstrahentem à præcepto, non est posse violare præceptum, subindeque nec posse peccare; sed ad hoc opus est posse velle non mortem, ut conjunctam cum præcepto ad moriendum obligante.

85. Supponendum tertio: quod quando Thomistæ conciliare volentes libertatem Christi circa mortem ei præceptam, cum omnimoda ipsius impeccabilitate, dicunt ipsum non potuisse velle non mori in sensu composito, bene tamen in sensu diviso: sensus hujus doctrinæ non est (ut peperam eam exponunt omnes ferè Theologi Societatis) quod Christus non habuerit potentiam ad non moriendum, stantem & compositibilem simul cum præcepto mortis, sed solum ab eo divisam: sive quod Christus non habuerit potentiam ad non moriendum, quæ in ipso fuerit de facto, supposito præcepto mortis, sed solum quæ in eo exitisset, si ablatum fuisset præceptum obligans ad mortem: hæc, inquam, explicatio legitima non est, nec ab ullo Thomistarum unquam intenta, sed ista duntaxat, quod nimirum etiam si Christus, supposita omnimoda sua impeccabilitate, non habuerit talem potentiam stantem simul cum præcepto mortis, quæ posset conjungere cum eo negationem mortis; bene tamen talem potentiam stantem simul cum præcepto mortis, quæ posset habere negationem mortis divisam, sive abstrahentem à præcepto. Unde differentia veri sensus divisi & compositi Thomistarum, ab eo qui Calvinisticus est, in hoc consistit, quod Calvinus dividit potentiam ad non moriendum ab ipso præcepto mortis, Thomistæ verò illam à tali præcepto non separant, sed solum negationem ipsam mortis, ut in Tractatu de prædestinatione, celebrem illam & perantiquam sensum compositi & divisi distinctionem exponentes, fusè declaravimus. Hoc fateor satis difficile intellectu videtur, sed non major est hæc difficultas, quam in concipiendo quod omnes admittere tenentur, si salvare velint libertatem actualem voluntatis in amando, etiam præscindendo à quocumque præcepto, præmotione, & impeccabilitate: nimirum quod voluntas actualiter & liberè amans, eo ipso quod liberè amet, retinet talem potentiam stantem simul cum suo amore, non quæ possit conjungere negationem amoris cum ipso amore, sed quæ possit eam dividere ab amore, sive quæ possit habere negationem amoris abstrahentem ab amore. His positis.

Dico: modus verè conciliandi in Christo circa præceptum mortis ei à Patre impositum libertatem à necessitate, cum omnimoda ipsius impeccabilitate, in eo consistit, quod licet non potuerit Christus velle non mori in sensu composito, hoc est velle conjungere negationem mortis cum præcepto obligante ad mortem; bene tamen in sensu diviso, id est velle negationem mortis, ut abstrahentem à præcepto.

Tom. IV.

A Probatur: Juxta hunc modum dicendi stat Christum Dominum verè potuisse velle mori, etiam supposito præcepto ipsum ad mortem obligante, & tamen non potuisse velle transgredi tale præceptum: Ergo modus ille verè conciliat circa præceptum mortis Christo impositum, libertatem à necessitate, cum omnimoda impeccabilitate. Consequentia patet, ad libertatem enim à necessitate circa præceptum mortis quo obligabatur Christus, sufficit quod non obstante tali præcepto, potuerit verè velle non mori: ad omnimodam verò impeccabilitatem circa idem præceptum, nihil amplius requiritur, quam quod non potuerit velle illud transgredi. Antecedens verò probatur: Christum, stante præcepto quo obligabatur ad mortem, potuisse nihilominus velle negationem mortis, ut abstrahentem à tali præcepto, sive ut secundum se præcisè sumptam, est ipsum verè potuisse velle non mori; sicut voluntatem actualiter amantem, atque adeò stante actu amoris, posse velle negationem amoris, ut abstrahentem ab amore, est verè ipsam posse non amare. Præterea eundem Christum non potuisse velle negationem mortis, ut conjungendam cum præcepto obligante ad moriendum, sed solum ut abstrahentem ab illo, est ipsum non potuisse transgredi illud præceptum: Sed juxta modum dicendi in conclusione assignatum, illa duo salvantur, ut constat: Ergo & Christum potuisse, etiam supposito præcepto de morte subeunda, velle non mori, & tamen non potuisse velle transgredi præceptum.

B Confirmatur & magis illustratur difficilis illa concordia libertatis Christi cum ejus impeccabilitate, stante rigoroso præcepto mortis. De præcepto Dei mortem Christo imperantis, eodem ferè modo philosophandum est, ac de ipsius decreto, quo talem mortem ab æterno cum omnibus ejus circumstantiis prædefinivit: præsertim cum præceptum moriendi Christo impositum, à tali decreto promanaverit, & fuerit ejus executio. Sicut ergo in sententia Thomistarum, divinum decretum ita causas liberas ad agendum determinat, ut nedum substantiam, sed etiam modum operum attingat, ita ut causæ liberæ faciant quod Deus vult fieri, & eo modo quo fieri vult, id est liberè; & ita agant unum, ut possint agere oppositum, ut fusè in Tractatu de voluntate Dei declaravimus. Ita similiter præceptum moriendi Christo impositum, ipsum ad substantiam & modum operis moraliter determinavit, ut nempe moretur eo modo quo Pater voluit, scilicet liberè, sive cum potentia non moriendi. Et sicut etiam in eodem Tractatu docuimus, ex efficaci divinæ voluntatis decreto, non sequi necessario, sed tantum infallibiliter, ipsam operationem, & hanc solum infallibilitatem esse requisitam ad efficaciam illius. Ita pariter, nunc dicimus, quod ut præceptum moriendi Christo impositum esset efficax, satis erat quod infallibiliter mortem Christi inferret, licet non necessario. Unde tale præceptum infallibiliter mortem inferendo, reddidit Christum impeccabilem; & non inferendo necessario, reliquit eum liberum, libertate indifferentiæ.

C Videntur hæc omnia fundamentum habere in ipsa Scriptura sacra, nam Joan. 10. Christus dicebat: Ergo pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipsa; & potestatem habeo ponendi eam; & potestatem habeo iterum sumendi eam: hoc manda-

OOO

86.

87.

88.

Disp. 6.
art. 4.

rum accipi à Patre meo. Ubi omnes Interpretes, per illam potestatem ponendi animam, intelligunt libertatem indifferentiæ quam habuit Christus moriendo; qui enim habet aliquid in sui potestate, ita facit illud, ut possit non facere. Unde Augustinus Tract. 119. in Joan. explicans libertatem quâ Christus mortuus est, sic ait: *Quis ita dormis, quando voluerit? sicut Jhesus mortuus est, quando voluit? Quis ita vestem deponit, quando voluerit, sicut se carne exiit, quando voluit? Quis ita cum voluerit obiit, quomodo cum voluerit, obiit.* Cùm verò addit Christus: *Hoc mandatum accipi à Patre meo.* satis innuit, quod ex vi ipsiusmet præcepti habuit hanc potestatem & indifferentiam, eò quòd Pater ei mortem præcipiendo, volebat ipsum mori liberè, sive cum potestate non moriendi, atque ita nec fecit Christus, nec potuit facere contra voluntatem Patris, quando potuit non mori, hoc enim erat potius juxta voluntatem Patris: sic igitur fuit liber & simul impeccabilis, non obstante rigoroso præcepto moriendi, ipsi à Patre imposto.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

PRO solutione objectionum, duo breviter præmittenda sunt. In primis observanda est distinctio duplicis potentia: alia enim est potentia consequens, alia antecedens: vel ut quidam recentior Thomista loquitur, alia est potentia positionis, alia potentia puræ possibilitatis. Per illam ita potest aliquid fieri, ut fiat & ponatur de facto; per istam verò ita fieri potest, ut re vera possibile sit, licet de facto non ponatur: verbi gratiâ præmotus ad amorem, ita infallibiliter amat, ut tamen possit non amare, & sub tali motione absolutam ad non amandum potentiam retineat, subindeque habet potentiam consequentem, seu positionis, respectu amoris; & potentiam antecedentem, seu puræ possibilitatis, respectu negationis illius.

D. Thomas hujus distinctionis fundamentum præbet, dum 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 3. ait: *Si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quod voluntas ad illud non moveatur; non tamen est impossibile simpliciter, unde non sequitur quod voluntas à Deo ex necessitate moveatur.* Et 1. ad Annib. dist. 47. quæst. unicâ art. 4. ad 2. *Quamvis* (inquit) *contrarium ejus quod est volitum à Deo, non possit stare cum voluntate divina, possibilitas tamen ad contrarium potest stare cum ea &c.* Igitur ex D. Thoma, licet præmotus ad unum, non habeat potentiam positionis ad oppositum, benè tamen potentiam puræ possibilitatis. Hæc distinctio, licet coincidat cum distinctione sensus compositi & divisi supra explicata, videtur tamen clarior, eaque non ita facile possunt abuti Adversarij, sicut alterâ.

Secundò ex Alvare supra quæst. 8. disp. 86. notandum est, quod non obedire, seu non implere præceptum, potest dupliciter accipi. Primò merè negativè, ut importat negationem actûs obedientiæ, quæ quidem negatio dicitur tam de eo quod est, quàm de eo quod non est; nam etiam quando nullum est præceptum impositum alicui, verè affirmamus quod ille non implet præceptum, & isto modo non obedire, nullum est peccatum. Secundo modo accipitur privativè, seu contrariè, ut importat transgressionem præcepti, seu privationem observationis præcepti debiti inesse, & hoc modo non obedire, est pecca-

atum inobedienciæ. His præmissis, facile solvi poterunt argumenta quæ fieri solent contra modum conciliandi libertatem Christi cum ejus impeccabilitate, supra explicatum.

Objicitur ergo primò: Christus non potuit non obedire Patri, seu non implere præceptum de morte subeunda pro salute generis humani à Patre ipsi impositum; Ergo liberè tale præceptum non implevit, subindeque nec in ejus adimplentione meruit, cùm libertas sit conditio necessariò requisita ad meritum. Consequentia patet, Antecedens probatur. Christus non potuit peccare, cùm ab intrinseco esset impeccabilis; Ergo nec Patri non obedire, seu præceptum de morte pro salute generis humani subeunda non adimplere. Antecedens est certum, & patet ex dictis disputatione præcedenti, ubi omnimodam Christi impeccabilitatem, variis rationibus demonstravimus. Consequentia verò probatur. Possè non obedire, seu præceptum non implere, est posse peccare: Ergo si Christus peccare non potuit, non potuit etiam non obedire, seu non implere præceptum moriendi sibi à Patre impositum. Consequentia evidens est, Antecedens probatur. Actû non obedire, seu actû omittere actum præceptum, est actû peccare: Ergo posse non obedire, seu actum præceptum posse omittere, est posse peccare. Sicut quia actû esse hominem, est actû esse animal rationale, posse esse hominem, est posse esse animal rationale. Unde tritum est ac pervulgatum Philosophorum axioma: *Quod facit actû actû, hoc facit potentia possibiliter.*

Huic objectioni, quæ in hac materia præcipua est, ex principiis jam statutis dupliciter responderi potest. In primis enim potest sic distinguere Antecedens: Christus non potuit non obedire Patri, seu non implere præceptum &c. privativè, & in sensu composito, concedo Antecedens: negativè, & in sensu diviso, nego Antecedens. Ad cujus probationem, concessio Antecedente, distinguo Consequens eadem distinctione, & similiter ad probationem Consequents, distinguo Antecedens. Possè non obedire privativè & in sensu composito, est posse peccare, concedo Antecedens. Possè non obedire negativè, & in sensu diviso, est posse peccare, nego Antecedens, & Consequentiam. Nec valet ab actû ad potentiam, quia negatio obedientiæ ut existens, non est pura negatio, sed privatio moralis, poniturque, & componitur cum præcepto, eò quòd ut existens non possit ab ullo accidenti præscindere, quorum unum est actualis cum præcepto conjunctio, & ratio privationis moralis: potentia autem tendit in non obedientiam in sensu diviso, & prout negatio est. Unde iste discursus non valet: *Non obedire de facto, est de facto peccare: Christus potuit non obedire: ergo potuit peccare:* arguitur enim ab una de sensu composito, & alia de sensu diviso, ad aliam de sensu composito, & variatur appellatio: sive arguitur à non restricto ad restrictum, inferitur enim ex eo quod Christus potuerit ponere negationem obedientiæ, sub ratione negationis, potuisse illam ponere sub conceptu privationis, in qua prout sic peccatum omissionis consistit. Sicut hæc ratiocinatio non valet: *Actû non ponere actum præscitum à Deo, est actû falsificare scientiam Dei: sed homo potest non ponere actum præscitum à Deo: ergo potest*